

ת"ד 7567/03/18 - מדינת ישראל נגד רדז'ב שיכנשנטוב

בית משפט השלום לתעבורה בחדרה

10 מרץ 2021

ת"ד 7567-03-18 מדינת ישראל נ' שיכנשנטוב

לפני כבוד השופט אלכס אחר

מדינת ישראל

המאשימה

ע"י בא כוחה עו"ד מילנה סדיקוב

נגד

רדז'ב שיכנשנטוב

הנאשם

ע"י באת כוחו עו"ד זילי ולדמן

גזר דין

מבוא:

עסקינן בתאונת דרכים אשר ארעה בתאריך 05.10.17 סמוך לשעה 13:00, וכעולה מעובדות כתב האישום המתוקן, בהן כאמור הודה והורשע הנאשם, נהג הנאשם ברכב פרטי מסוג שברולט 10-317-66 (להלן: "הרכב") באור עקיבא, רחוב שידלובסקי, ממזרח למערב או בסמוך לכך.

הכביש במקום יבש ותקין, דרך עירונית, כביש דו מסלולי דו נתיבי, שטח הפרדה בנוי בין מסלולים, מעבר חצייה. במועד האירוע, ראות טובה. אותה עת, מימין לשמאל ביחס כיוון נסיעת הנאשם, חצתה במעבר החצייה, רוכבת אופניים, ספרוב אסמירה, ילידת 2009.

במועד ובמעמד האמור לעיל נהג הנאשם ברכב בקלות ראש, בהיותו תחת השפעת אלכוהול ובכך שלא שם לב לדרך, לא אפשר לרוכבת האופניים להשלים את החצייה בבטחה ופגע בה (להלן: "התאונה").

כתוצאה מהתאונה נזקקה רוכבת האופניים לטיפול רפואי.

העבירות בהן הורשע הנאשם הן: **נהיגה בקלות ראש** - עבירה לפי סעיפים 2)62 + 2)38 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] תשכ"א - 1961 (סמל סעיף 2011), **התנהגות שגרמה נזק לרכוש וחבלה של ממש לגוף** - עבירה על תקנה 21(ב)2) לתקנות התעבורה תשכ"א - 1961 וסעיף 3)38 לפקודת התעבורה (סמל סעיף 2425) **ונהיגה תחת השפעת אלכוהול** - עבירה על תקנה 2)26 לתקנות התעבורה (סמל סעיף 7455).

בדיון אשר התקיים לפני, ביום 02.10.18, כפר הנאשם במיוחס לו והתיק נקבע לשמיעת ראיות. לאחר שמיעת מרבית עדי התביעה וצפייה בסרטון שתיעד את התאונה, שבו הצדדים לבית המשפט ביום 06.12.18 והודיעו כי הגיעו להסכמה לפיה כתב האישום יתוקן, הנאשם יחזור בו מכיפירתו ויודה בעבירות המיוחסות לו בכתב האישום המתוקן ויורשע בהן.

עמוד 1

לבקשת הצדדים, בית המשפט קיבל את כתב האישום המתוקן והתיר לנאשם לחזור בו מכפירתו ובהתאם להסכמתם, הופנה הנאשם אל שירות המבחן לקבלת תסקיר בעניינו שיבחן אפשרות להארכת עונש מאסר מותנה למשך 6 חודשים אשר הוטל על הנאשם בתיק 5896-07-13, שהינו בר הפעלה בעניינו.

תסקירי שירות המבחן

ביום 14.07.19 הוגש תסקיר מטעם שירות המבחן. מהתסקיר עולה כי הנאשם, בן 55, נשוי ואב לשתי בנות, סיים 12 שנה ושירת שירות צבאי. עלה לארץ בגיל 35. הנאשם בוגר לימודי תעודת טכנאי ועובד כנהג.

הנאשם נעדר עבר פלילי אך זוהי הרשעתו השלישית בגין נהיגה תחת השפעת אלכוהול ובשנת 2016 נדון, בין היתר, לעונש מאסר על תנאי למשך 6 חודשים שהינו בר הפעלה בתיק זה.

הנאשם הודה בביצוע העבירות אך תחילה השליך אחריות על הנפגעת. לאחר מכן שיתף בבושה ובצער שחש על מה שגרם לאחר שכן משפחתו נדרס באופן דומה. מהשיחה עלה כי הנאשם צורך אלכוהול באופן יומיומי ובכמויות גדולות וכי הוא נזקק להתערבות בעניין ההתמכרות. הנאשם יצר קשר עם היחידה להתמכרויות והחל בטיפול. הנאשם הביע חרטה על העבירות ואמפתיה לנפגעת. בשל נזקקות טיפולית בתחום ההתמכרות הומלץ על דחיית הדיון.

ביום 13.11.19 הוגש תסקיר משלים. הנאשם החל לקבל טיפול ביחידה להתמכרויות אך נראה כי המוטיבציה חיצונית. הנאשם הסביר את התנהלותו בתחום האלכוהול כעניין תרבותי וכחלק מחווית אירוח, הוא הכחיש קיומה של בעיה, התקשה לזהות מצבי סיכון והמשיך לצרוך אלכוהול באירועים חברתיים. לנאשם נערכה ועדה מקצועית בה הובהר לו כי עליו להימנע לחלוטין משתיית אלכוהול וכי הוא נזקק לגמילה והוא הסכים להפסיק צריכת אלכוהול ולהמשיך בטיפול. הומלץ על דחיית הדיון.

ביום 26.02.20 הוגש תסקיר משלים נוסף. הנאשם הפסיק לצרוך אלכוהול לגמרי ונעזר במסגרת הטיפולית. מאחר ששירות המבחן התרשם כי הנאשם מחזיק בתפיסות מקלות ביחס לעבירות תעבורה, הומלץ על התערבות גם בתחום זה והנאשם הסכים. עוד עלה כי הנאשם היה מסוגל להבין טוב יותר את חומרת התנהלותו והתחייב להליך טיפולי רחב יותר. לאור התנהלותו היציבה בטיפול והפסקת צריכת אלכוהול, הומלץ על העדפת הפן השיקומי, הארכת המאסר המותנה, הטלת צו של"צ וצו מבחן.

ביום 22.12.20 הגיש שירות המבחן תסקיר נוסף ובו בחר לעדכן את בית המשפט במצבו של הנאשם לאור חלוף הזמן. הנאשם סיים טיפול פרטני ביחידה להתמכרויות לאחר שאובחן כסובל משימוש לרעה באלכוהול, בעיקר בחגים ובנוכחות משפחה וחברים. גורמי הטיפול התרשמו כי הנאשם הפסיק לצרוך אלכוהול. עוד עלה כי מאז פרוץ מגפת הקורונה, הנאשם הפך למפרנס היחיד במשפחה וצמצם מפגשים עם משפחתו המורחבת, במסגרתם הפגין צריכת אלכוהול בעייתית. לאור האמור, גורמי הטיפול התרשמו כי הנאשם השלים את הטיפול אך כאמור, נזקק לטיפול בתחום עבריינות תעבורה.

בשל חשיבות היציבות התעסוקתית בשיקומו של הנאשם, שב שירות המבחן על המלצתו תוך שבנה לנאשם תוכנית של"צ

בעמותת "מאיר פנים" בהיקף של 250 שעות, לצד צו מבחן למשך חצי שנה, במסגרתו יעבור הנאשם טיפול בתחום עבירות התעבורה.

טיעונים וראיות הצדדים לעונש:

לדיון מיום 24.12.20, לא התייצבה הנפגעת עצמה (קטינה) ולא הוגש כל מסמך רפואי בעניינה.

ב"כ המאשימה טען כי הנאשם הורשע בעבירה חמורה המגלמת בתוכה סיכון רב למשתמשי הדרך, סיכון שגם התממש. הנאשם מנע מהנפגעת להשלים חציה בבטחה במעבר חציה עם אופניה, פגע בה וכתוצאה מכך היא נזקקה לטיפול רפואי. עם זאת, אציין כבר עתה כי מהות הפגיעה והטיפול אותו קיבלה לא צוינו בכתב האישום המתוקן בו הורשע הנאשם וכי לא הונחו בפני בית המשפט כל אסמכתאות בעניין זה.

ב"כ המאשימה עתר למתחם ענישה של מאסר בפועל לתקופה קצרה לביצוע בעבודות שירות, פסילה בפועל בין 10 חודשים לבין 36 חודשים וענישה נלווית. ב"כ המאשימה התייחס בטיעונו לעברו התעבורתי של הנאשם (ת/2) המחזיק ברישיון נהיגה משנת 2002 ולחובתו 4 הרשעות קודמות, אחת בגין נהיגה בשכרות והאחרונה שבהן (ת/3) בגין נהיגה תחת השפעת אלכוהול, בגינה נדון למאסר על תנאי בר הפעלה במקרה זה, לצד פסילה בפועל ופסילה מותנית שגם בהם לא היה כדי להרתיע את הנאשם מלשוב לסורו.

ב"כ המאשימה התייחס לתסקירי שירות המבחן, טען שלא חל שינוי משמעותי בנאשם, שהתסקירים לא הרחיבו אודות ההליך השיקומי ולכן ביקש מבית המשפט לדחות את המלצות התסקירים והפנה לפסיקה רלוונטית (ת/4).

לאור האמור ביקש ב"כ המאשימה מבית המשפט להטיל על הנאשם מאסר בפועל למשך 3 חודשים, הפעלת המאסר המותנה במצטבר, מאסר מותנה ארוך, פסילה בפועל שלא תפחת מ-30 חודשים, הפעלת הפסילה המותנית במצטבר, פסילה על תנאי וקנס.

בטיעוניה, ב"כ הנאשם הפנתה לעובדה שהנפגעת נבדקה לאחר התאונה ושחררה ללא סימני פגיעה.

ביחס לעברו התעבורתי של הנאשם טענה באת כוחו כי העבירה הראשונה בגין נהיגה תחת השפעה הייתה בשנת 2008, השניה בשנת 2013 ואילו מאז ביצוע העבירה בתיק זה לא ביצע הנאשם עבירות נוספות. ב"כ הנאשם טענה שיש לראות בארבעת הרשעותיו של הנאשם, ביחס לותק נהיגתו ועובדת היותו נהג מקצועי (נ/1), נסיבה לקולה. עוד הפנתה להודאת הנאשם בכתב אישום שתוקן לאור כשלים ראייתיים כך שלמעשה חסך זמן שיפוטי יקר ונטל אחריות באופן מלא וכנה. הנאשם השתלב בטיפול פרטני שנמשך למעלה משנה וסיים אותו ויש לאפשר לו להיות בפיקוח חצי שנה נוספת.

לאור האמור, ב"כ הנאשם ביקשה מבית המשפט לאמץ את המלצות התסקיר ולאפשר לנאשם להמשיך לעבוד בשל נתוניו המשפחתיים ולאור תקופת הקורונה והפנתה לפסיקה רלוונטית (נ/2).

הנאשם בדבריו ביקש את התחשבות בית המשפט.

בסופם של הטיעונים לעונש, מצא בית המשפט לנכון להפנות את הנאשם לקבלת חוות דעת הממונה על עבודות השירות אשר יבחן את התאמת הנאשם לביצוע עבודות שירות וזאת מבלי שהדבר ילמד על העונש שייגזר. חוות דעת חיובית הוגשה ביום 15.02.21 בה נקבע כי הנאשם נמצא כשיר לביצוע עבודות שירות בבית אבות "עד 120" בחדרה.

קביעת מתחם העונש ההולם:

תיקון 113 לחוק העונשין, עיגן את הבניית שיקול הדעת השיפוטי והעניק מעמד בכורה לעיקרון ההלימה, היינו קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשי העבירה, בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו. בהתאם לתיקון לחוק, על בית המשפט לקבוע את מתחם העונש ההולם למעשה העבירות שביצע הנאשם. לשם כך יתחשב בית המשפט בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה המפורטות בסעיף 40ט' לחוק העונשין.

לכשייקבע מתחם הענישה, יקבע בית המשפט את העונש המתאים, בתוך המתחם, אשר יוטל על הנאשם וזאת בהתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה המפורטות בסעיף 40יא' לחוק.

בית המשפט רשאי לחרוג ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום או הגנה על שלום הציבור לפי סעיפים 40ד' ו-40ה' לחוק.

בעניינו, הנאשם הורשע על פי הודאתו בעבירות שאין להקל ראש בחומרתן ובנסיבות ביצוען עת נהג תחת השפעת אלכוהול, נהג בקלות ראש ולא אפשר לרוכבת אפניים לחצות בבטחה את הכביש במעבר החצייה.

בעבירות תעבורה ככלל, ובעבירות של תאונה הגורמת חבלות בפרט, הערך המוגן הינו שמירה על שלמות הגוף, וכן מתן תחושת בטחון למשתמשי הדרך.

בפסיקה התואמת לעניינו נקבע לא אחת, כי מרכיב חשוב ברמת הענישה בתיקי תאונות דרכים הינו תוצאות התאונה כמו גם חומרת העבירה, אולם יש לשקול גם רשלנות תורמת של הנפגע וכן נסיבות אישיות של הנאשם (ר' ת"ד(ת"א) 2659-04-14 מ"י נ' רפאל ביטון [ניתן ביום 22.1.15, פורסם בנבו] והפסיקה שהובאה שם).

באשר לחומרת העבירות, הנאשם נהג תחת השפעת אלכוהול, בקלות ראש, בכביש עירוני, לא עצר לרוכבת אופניים במעבר חצייה ולא אפשר לה לסיים את החצייה בבטחה כפי שעולה מכתב האישום המתוקן בו הודה. חומרה נוספת טמונה בעובדה שרק שנה קודם לכן, בשנת 2016, נגזר דינו בנוכחותו לעונש של מאסר על תנאי לתקופה של 6 חודשים שהינו בר הפעלה, פסילה בפועל, פסילה על תנאי וקנס, שלא הרתיע אותו מלשוב לסורו.

כפי שצוין בכתב האישום המתוקן וכפי שעלה גם מתסקירי שירות המבחן הנאשם שתה אלקוהול והחליט שהוא מסוגל לנהוג. למעשה, הנאשם לא ראה בכך כל פסול והיה משוכמע כי הוא כשיר לנהוג ונמצא בשליטה. רשלנות זו איננה רשלנות רגעית. כל רגע ורגע בו נהג הנאשם הוא התרשל ולקח סיכון עצום שלרוע המזל התממש. התנהלות קלוקלת זו מובילה לקביעה כי רף הרשלנות של הנאשם הינו ברף הגבוה.

לעניין רשלנות תורמת של הנפגעת, הרי שהאחריות לתאונה איננה על רוכבת האופניים. הנאשם הוא זה אשר לא עצר לפני מעבר החצייה, ולא הגיב בעת שהנפגעת רכבה על אופניה וביקשה לחצות את הכביש. הנאשם הוא זה אשר שתה וטעה לחשוב שהוא כשיר לנהיגה. עם זאת, לא ניתן להתעלם מהעובדה שבכתב האישום לא צוינה כל חבלה שנגרמה לנפגעת, כך גם לא בטיעונים לעונש ולא הוגשה כל אסמכתא רפואית בעניינה. להיפך, דווקא ב"כ הנאשם ציינה כי הנפגעת נבדקה ושחררה ללא כל טיפול לאחר שלא נמצאו סימנים לפגיעה.

כפי שנאמר מעלה, בהתחשב בנסיבות המקרה דנא, בעובדה שמדובר בטעות חמורה בשיקול הדעת שהובילה להחלטה לנהוג תחת השפעת אלקוהול, הריני קובע שרמת רשלנותו של הנאשם גבוהה.

לאור כך שלא הוצג בפניי כל מידע אודות מצבה של הנפגעת ולא נטען בעניינה מאום סבורני שבנסיבות שנוצרו במקרה זה, רף העונש התחתון יהא נמוך מן הרף לו עתר ב"כ המאשימה במסגרת טיעוניו.

על כן ולאור כל האמור לעיל, בהתחשב בשיקולים האמורים ובנסיבות המקרה דנא, אני קובע כי מתחם העונש ההולם ביחס לעבירות בהן הורשע הנאשם בכתב האישום המתוקן, הינו ממאסר הצופה פני עתיד ועד מספר חודשי מאסר בפועל בודדים, לביצוע בעבודות שירות, ותקופת פסילה בין 6 חודשים ל- 30 חודשים (עניין ביטון וכן ת"ד 12257/07 מ"י נ' שובלי נתנאל [ניתן ביום 15.7.09, פורסם בנבו]) לצד ענישה נלווית.

גזירת עונשו של הנאשם בתוך מתחם העונש ההולם:

על שיקולי ענישה, עמד בהרחבה כב' בית המשפט העליון בע"פ 11699/05 סרפו נ' מ"י (23/6/08):

"מלאכת גזירת הדין קשה ומורכבת היא. היא מצריכה עריכת איזון עדין ורגיש בין שיקולי הענישה השונים, ובין נתוניו של הנאשם הקונקרטי והנסיבות שבהן נעברה העבירה, לבין שיקולי מדיניות מגוונים והצורך בהתוויית מדיניות עונשית ברורה שיש בה כדי לקדם ערכים חברתיים. מטבע הדברים, זהו אינו מדע מדויק, שהרי אין מקרה אחד זהה למשנהו, אין נאשם דומה לחברו וגם אם ניתן לעיתים להצביע על דמיון או קרבת-מה בין נסיבותיו של מקרה פלוני למקרה אלמוני, הרי שתמיד יימצא ייחוד ושוני בנסיבותיו של כל מקרה ומקרה ובאופן שבו ראוי ליישם את השיקולים השונים על עניינו של אותו נאשם העומד בפני בית המשפט. בסופו של יום, וזאת אין לשכוח, גזירת העונש נעשית למידותיו של הנאשם הספציפי. עמד על הדברים בבהירות רבה, כדרכו, השופט (כתוארו אז) א' ברק בפרשה קודמת:

"ביסוד הענישה אינו עומד שיקול אחד ויחיד, אלא מכלול של שיקולים. במלאכת

הענישה בכל מקרה ומקרה חייב השופט למצוא את המשקל הראוי שיש להעניק לכל אחד מהשיקולים הנזכרים, תוך שהוא מודע לכך כי לעיתים קרובות שיקול אחד בא על חשבון של שיקול אחר. מכאן, שהעונש אשר מוטל בסופו של דבר על הנאשם, אינו אלא תוצאה "משוקללת" - אם תרצה פשרה - של השיקולים השונים שיש להביאם בחשבון. מלאכת "שקלול" זו אינה מלאכה מדעית, אך היא אף אינה מלאכה שרירותית. היא ענין שבשיקול דעת, הנעשה על הרקע הכללי והאינדיבידואלי, במסגרת המדיניות העונשית הכללית כפי שהיא מתבצעת על-ידי בתי-המשפט" (ע"פ 212/79 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד לד(2) 421, 434 (1979)....".

בעניינו, הנאשם שלפני מחזיק ברישיון משנת 2002 וכבר הורשע בעבר בביצוע 2 עבירות דומות כאשר בתיק 5896-07-13 נגזר עליו עונש מאסר מותנה לתקופה של 6 חודשים שהינו בר הפעלה, פסילה בפועל, פסילה מותנית ברת הפעלה וקנס. כל אלו אמנם לא הרתיעו את הנאשם, אולם לא הוטל עליו מאסר בפועל מאחורי סורג ובריה או מאסר בפועל לביצוע בעבודות שירות ונדמה כי שליחתו בעת הזו, לנשיאת מאסר בפועל, אפילו לביצוע בעבודות שירות, הינה ענישה דרקונית כאשר ידוע כי על הענישה להיות מידתית ומדורגת. כמו כן, מאז ביצוע העבירות בתיק זה, לא נרשמו לחובת הנאשם הרשעות נוספות.

הנאשם עובד כנהג מקצועי ולחובתו 4 הרשעות בלבד, הנאשם בן 58 כיום מתפקד באופן נורמטיבי וחיוני, נשוי ותומך כלכלית בשתי בנותיו.

אומנם, הנאשם ניהל הוכחות באופן חלקי אולם, לאחר עריכת הסדר עם המאשימה והגשת כתב אישום מתוקן, הודה ולקח אחריות כך שלמעשה, חסך מזמנם של בית המשפט והעדים.

שירות המבחן הגיש 4 תסקירים מהם עולה השינוי שחל בגישת הנאשם לאחר שהנ"ל השתתף בטיפול שנמשך למעלה משנה ביחידה להתמכרויות. טיפול זה שבעקבותיו חדל הנאשם לצרוך אלכוהול לחלוטין, יש בו כדי להוריד את הסיכון הנשקף מהנאשם שכאמור, מחצית מהרשעותיו נסבו סביב נהיגה תחת השפעה. כמו כן, התרשמתי כי הנאשם עושה מאמצים כנים לשינוי אורחות חייו ואף זוכה לקצור הצלחות בהליך השיקום.

בנוסף, יש לתת משקל גם לחלוף הזמן מעת הגשת כתב האישום כאשר פרק זמן זה לא התארך בשל הנאשם.

כאמור, הנאשם סבל משימוש לרעה באלכוהול בעיקר בשל תכתיבים חברתיים ואולם, קצינת המבחן התרשמה שהוא אדם אחראי נעדר עבר פלילי מכל סוג אשר הטלת מאסר עליו, אפילו מאסר בעבודות שירות, ירעו את מצבו ויחבלו בשיקום חייו ובחיי משפחתו. כפי שצוין, לא נטענו ולא הוכחו שלנפגעת נגרמו פגיעות קלות כחמורות ויש לקחת נתון זה בחשבון.

לאחר שנתתי את דעתי לנסיבות התאונה, שלא בוצעה בליווי עבירות חמורות נוספות דוגמת הפקרה לאחר הפגיעה, נהיגה ללא רישיון ונהיגה בפסילה בהן למרבה הצער בית המשפט נתקל חדשות לבקרים, רמת הרשלנות, עמדת שירות

המבחן, גילו של הנאשם ומצבו המשפחתי, התגייסותו להליך טיפולי ושינוי אורחות חייו, קבלת האחריות הכנה וכן להיעדר ראיות אודות מצב הנפגעת במועד התאונה וכיום, באתי לכלל מסקנה כי יש לגזור את עונשו של הנאשם ברף האמצעי - הבינוני, של מתחם העונש ההולם.

בבחינת השיקולים לקביעת העונש, בבסיס השיקולים לחומרה עומדת המדיניות המשפטית הנהוגה בעבירות שביצע הנאשם. רבות דובר בפסיקה על הצורך להילחם בתופעת הנהיגה תחת השפעה ועל הצורך לעוקרה מן השורש. בית המשפט מצווה להרים את תרומתו למאמץ הלאומי באמצעות ענישה הולמת ומרתיעה.

עם זאת, לצד האינטרס הציבורי הדורש ענישה מוחשית ומרתיעה, עדיין יש לזכור כי הענישה היא תמיד אינדיבידואלית. כפי שציין בית משפט העליון:

"זאת תורת הגישה האינדיבידואלית בתורת הענישה המקובלת עלינו כקו מנחה בסוגיה קשה וסבוכה זו של הענישה ומטרותיה, ואין אנו רשאים "להקל" על עצמנו ולהחמיר עם הנאשם, מתוך הסתמכות על הנימוק והחשש שמא הקלה במקרה מסוים הראוי לכך ישמש תקדים למקרים אחרים שאינם ראויים לכך. חזקה על בית המשפט שידע להבחין בין מקרה למקרה לגופן של נסיבות ולעיצומם של דברים" (ע"פ 433/89 אטיאס נ' מדינת ישראל, פ"ד מג(4) 170, 174-175 (1989); רע"פ 3173/09 פראגין נ' מדינת ישראל ([פורסם בנבו], 5.5.2009).

השיקולים הפרטניים במקרה דנא מצדיקים הקלה משמעותית בעונשו של הנאשם ביחס לרכיב המאסר וזאת על אף החומרה הרבה שבמעשיו. נסיבות המקרה, כפי שפירטתי מעלה, ובייחוד הרצון הכן שהפגין הנאשם בהליך הטיפול המתמשך על פני למעלה משנה על מנת לשקם את חייו, מצדיקים במקרה הנוכחי את העדפת השיקול השיקומי-טיפולי. בית המשפט מודע לכך שבענישה האמורה המעדיפה את הפן השיקומי אין משום מיצוי הדין עם הנאשם על מכלול העבירות החמורות שביצע אך לאור הליך שיקומו אני רואה לתת משקל מכריע להיבט זה בענישה, מתוך תקווה כי חזרתו של הנאשם למסלול נורמטיבי תסב תועלת רבה הן לו כאדם, והן לחברה (ע"פ 9911/07 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (ניתן ביום 17.8.2009). במקרה זה - ולא בלי התלבטות - אני סבור כי יש מקום לאפשר לנאשם להמשיך ולשמר את תהליך הטיפול והשיקום, הבא לידי ביטוי בגמילתו מאלכוהול ושמירה על מסגרת משפחתית ותעסוקתית יציבה.

אשר על כן, בנסיבות מיוחדות אלה, סבורני כי נכון להחיל בעניינו של הנאשם את הוראת סעיף 40ד(א) לחוק העונשין המותירה בידי בית משפט הבא לגזור את עונשו של נאשם שיקול דעת אם לחרוג ממתחם הענישה, ככל שהוא מוצא כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם.

עתירת באת כוח הנאשם להארכת התנאי - סעיף 56 לחוק העונשין:

על פי הוראות סעיף 55(א) לחוק העונשין, נאשם אשר נדון למאסר על תנאי והורשע בגין עבירה נוספת, יצווה בית

המשפט על הפעלת המאסר על תנאי. מטרתו של עונש המאסר המותנה, להוות מעין חרב אשר תלויה מעל ראשו של הנאשם, באופן שהמאסר המותנה יכול להפוך למאסר בפועל של ממש. באופן זה, יחויב הנאשם אשר נדון לעונש מאסר מותנה, לנהוג בזירות יתרה בתקופת התנאי וככל שאכן לא יפר את תקופת התנאי, כך ההנחה היא שיקפיד ביתר שאת בהמשך דרכו גם לאחר תום תקופת העונש המותנה.

סעיף 56(א) לחוק העונשין, מאפשר את הארכת המאסר המותנה וקובע:

"בית המשפט שהרשיע נאשם בשל עבירה נוספת ולא הטיל עליו בשל אותה עבירה עונש מאסר רשאי, על אף האמור בסעיף 55 ובמקום לצוות על הפעלת המאסר על תנאי, לצוות, מטעמים שיירשמו, על הארכת תקופת התנאי, או חידושה, לתקופה נוספת שלא תעלה על שנתיים, אם שוכנע בית המשפט שבנסיבות הענין לא יהיה צורך להפעיל את המאסר על תנאי".

בעניינו, נגד הנאשם תלוי מאסר מותנה, בר הפעלה, של 6 חודשים אשר ניתן בנוכחותו, בתיק תת"ע 5896-07-13 בגזר דין מיום 03.01.16. במסגרת גזר הדין, הוטלו על הנאשם פסילה בפועל למשך 6 חודשים, פסילה על תנאי, קנס וכאמור גם מאסר מותנה.

כפי שנאמר זה מכבר, העבירות אותן ביצע הנאשם עבירות חמורות המה ולא זו אף זו, אלא שביצען בעוד שעונש מאסר על תנאי מרחף מעל לראשו אך לא מרתיעו. עובדה זו, יש בה די כדי לדון את הנאשם לתקופת מאסר בפועל. עם זאת, נתבקש בית המשפט על ידי ב"כ הנאשם להאריך את תוקף התנאי חלף הפעלתו וזאת משיקולי שיקום וכבר נאמר כי הרתעת הציבור אינה חזות הכול ו"יש לשקול כל מקרה על פי נסיבותיו המיוחדות ונסיבותיו האישיות של הנאשם כאינדיבידואל ולאזן בצורה ראויה ביניהן לבין מדיניות הענישה האמורה" (עפ"ת 1267-05-16 חיזגילוב נ' מ"י).

כאמור, במצב דברים אחר, לאור חומרת העבירות, בית המשפט היה דוחה את העתירה אך בעניינו מצאתי כי יש להקל עם הנאשם הן לאור מועד ביצוע העבירות והן משיקולי שיקום (ת"ד 3577/09 מ"י נ' דישי וכן פ"ל 766-10-10 מ"י נ' בבקין).

שירות המבחן ציין כי הנאשם סיים הליך טיפולי של גמילה מהתמכרותו לאלכוהול וכעת הוא מבין את חומרת התנהלותו ונרתם לעבור גם הליך טיפולי בתחום עבירות תעבורה. דומני, כי שליחתו של הנאשם למאסר, וודאי לתקופה ארוכה, יגדע את מקום פרנסתו של הנאשם ומשפחתו ומשם מי יסורנו.

לעניין זה יפים דברי בית המשפט העליון ברע"פ 4015/98 אלימלך נ' מ"י: "הוראה זו של הארכת או חידוש תקופת התנאי באה לעולם, מאחר ונוצרים מקרים בהם הפעלת המאסר על תנאי שנקבע קודם לכן נוגד את הצדק, במידה כזו שאף שנתמלאו תנאי ההפעלה, מן הראוי שלא להפעילו באותו מועד".

בנסיבות אלה, שוכנעתי כי יש לעודד את הנאשם להמשיך בדרכו ובכלל זה לפרנס את משפחתו. הנאשם שינה באופן משמעותי את אורחות חייו, קיבל אחריות על מעשיו והשתלב בהליכים טיפולים שונים מהם נתרם רבות. סבורני כי

הפעלת עונש המאסר המותנה עשויה לגדוע את דרכו של הנאשם ולהוריד לטמיון את תוצאות מאמציו. הנה כי כן, המקרה דנא הינו דוגמא למתח שבין חומרת העבירה המצדיקה ככלל השתת מאסר בפועל לבין נסיבותיו האישיות של הנאשם ונסיבות העבירה, נתונים "המושכים" לכיוון השתת עונש שאינו כולל מאסר בפועל והפעלת המאסר המותנה.

כמו כן, הפסיקה קבעה זה מכבר כי על הענישה המוטלת להיות מידתית ומדורגת. בענייננו, אני סבור שהטלת מאסר בפועל לתקופה ארוכה בגין נהיגה תחת השפעה לאחר הטלת פסילה, קנס, וענישה צופה פני עתיד בלבד הינה קפיצה גבוהה מדי, קשה ואף בלתי הפיכה לאור נתוני הנאשם ומשפחתו.

בעת קביעת העונש המתאים, בתוך מתחם הענישה, בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין אשר ביקש להבנות את שיקול הדעת השיפוטי, יש לקחת בחשבון ולבדוק האם במקרה הקונקרטי הטלת מאסר בפועל מאחורי סורג וברית, גם אם מדובר בתקופה קצרה, יהיה בה כדי לקבוע שהנזק עולה על התועלת.

דו"ח הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים ("ועדת דורנר"), התייחס לעניין זה ומסקנתו מצדיקה בחינה מחודשת של שיקולי הענישה. מקובלת עליי טענת ב"כ המאשימה כי עונש הפסילה והמאסר המותנה לא הרתיעו את הנאשם ואולם, במקרה הנ"ל, לאור נתוני הנאשם, אני סבור שפחותה התועלת בשליחתו של הנאשם למאסר בפועל מהנזק שייגרם לנאשם ולמשפחתו וזאת, כאשר ניתן אולי להקטין את הסיכון להישנות העבירות על ידי צו מבחן תחת עינו הפקוחה של שירות המבחן. שליחת הנאשם, אדם נורמטיבי, למאסר בפועל מאחורי סורג וברית בו ייחשף לתרבות עבריינית איננה מאינטרס הציבור ומנגד, אם יתמיד הנאשם לשקם עצמו ייתרם מכך לא רק הוא עצמו אלא גם החברה תצא נשכרת (עפ"ת 1288/17-09-6597 מ"י נ' עוקר [ניתן ביום 21.1.16]).

כידוע, שיקולי שיקום עשויים להצדיק סטייה ממתחם העונש, ומוכן שהם מהווים שיקול אף כבד משקל בקביעת העונש בגדרי המתחם (בע"פ 6637/17 אליזבת קרנדל נ' מדינת ישראל (18.04.2018); ע"פ 779/15 פלוני נ' מדינת ישראל (12.4.2015); ע"פ 3381/16 אלקרינאוי נ' מדינת ישראל (10.7.2016); ע"פ 5611/16 סלב נ' מדינת ישראל (14.9.2017); ע"פ 1288/17 מדינת ישראל נ' שנהר (3.10.2017)).

על שיקום מוצלח ניתן ללמוד בין היתר, מהמוטיבציה שהפגין הנאשם להשתקם; מאינדיקציות לשינוי עמוק בהתנהגות ובדרך החשיבה; הבעת חרטה כנה על המעשים ונטילת אחריות, ועוד (ע"פ 7459/12 שיבר נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (20.6.2013); ע"פ 779/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (12.4.2015); ע"פ 3381/16 אלקרינאוי נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (10.7.2016); ע"פ 5611/16 סלב נ' מדינת ישראל, פסקאות 16-17 (14.9.2017); ע"פ 1288/17 מדינת ישראל נ' שנהר, פסקה 24 (3.10.2017)).

וראה גם דברי כב' המשנה לנשיא בדימוס, כב' השופט אילון בע"פ 344/81 מדינת ישראל נ' סגל, פ"ד לה (4) 313, 321 (1981):

"מדידת מידת העונש קשה היא לשופט כקריעת ים סוף. משבא הוא לשקול, אם להרשיע או לזכות, מצויים בידיו עקרונות וכללים, פרטי דינים ודקדוקי דקדוקים של תלי תלים של

הלכות, שאותם הוא מיישם לעניין המסוים שלפניו. לא כן משסיים מלאכה זו, ועלה בידו, שיש להרשיע את הנאשם. המחוקק מסר בידו מידת עונש - במיוחד כשמדובר בעונש מאסר - שיש לה שיעור למעלה ואין לה שיעור כל שהוא למטה (פרט למקרים יוצאים מן הכלל); ובמסורת הפסיקה נקבעו כללים כלליים בדבר אופיה של העבירה, טיבו של העברין ושלומו של הציבור. כל אלה יפים הם לעיון ולדין, אך קשים הם ביותר ליישםם להלכה ולמעשה, שהרי מעצם טיבם ומהותם אין בהם כדי לכוון את דעתו והכרעתו של השופט אלא בצורה כללית ביותר. ואם אמנם מציאות זו של הכוונה כללית וסתמית לשופט בהטלת העונש קשה היא לו, הרי חיונית והכרחית היא לעצם מלאכת הענישה: באה היא ללמדך, שכל מקרה ומקרה צריך להיות נדון לגופה של העבירה ולגופו של העברין, והכללים שבדרכי ענישה אינם אלא בבחינת נקודות מוצא בלבד".

בנקודה זו שבה הנאשם עושה מאמצים להימנע מביצוע עבירות ואף נתמך בעניין זה בהמלצת שירות המבחן, כאשר את התסקיר האחרון הגיש שירות המבחן אף ללא שנתבקש לכך על ידי בית המשפט, הרי שיש להושיט לו יד ולו בשל הסיכוי לשיקומו.

במקרה זה, הנאשם סבר בתחילה שאיננו נזקק להליך שיקומי כהגדרתו ואולם, לאחר מכן נרתם להליך טיפולי ולגמילה מאלכוהול והעובדה שלא נפתחו תיקים נוספים כנגד הנאשם יש בהם כדי ללמד על שיקומו של הנאשם.

סוף דבר, במקרה קונקרטי זה, סבורני שיש ליתן לפן השיקומי משקל רב משיקולי ענישה אחרים כמו הגמול וההרתעה, שכן שליחת הנאשם למאסר בפועל עלולה, בהסתברות גבוהה, לסכל את שיקומו. לעניין זה יפים דברי בית המשפט העליון ברע"פ 262/14 **נאשף נ' מ"י: "במקרים שבהם נרתם הנאשם להליך שיקומו או מראה נכונות כנה לעשות כן - עשויים שיקולי השיקום אף לגבור על שיקולי ההרתעה והגמול"**.

במסקנתי זו לא התעלמתי מטובת הכלל. אני סבור כי זה אחד המקרים שבו ניתן להשיג את מטרת הענישה ואת אינטרס הציבור בדרך סבירה ומתונה יותר שפגיעתה בנאשם הינה פחותה; שכן מחד תועלת לציבור תצמח משיקומו של הנאשם והפחתה כאמור משמעותית של הסיכון הנשקף ממנו גם משום תקופת הפסילה הארוכה, ומאידך צו מבחן, לצד עונשים צופי פני עתיד מהווים עונש מרתיע ומאוזן שמגלם בחובו גם שיקולי ענישה נוספים, כמו גמול והרתעה.

יתר על כן, מובן כי ככל שלא ישכיל הנאשם לנצל את ההזדמנות שניתנה לו, לתקן את דרכיו ולשנות באמת מעמדו ותפיסותיו המוטעות, הרי שלא ינתנו הזדמנויות נוספות ולא יהיה מנוס מהפעלת המאסר המותנה שיהפוך להיות חב הפעלה והנאשם יישא בעונשים כבדים.

מובן, כי את ההקלה ממתחם העונש ההולם אותה מקבל הנאשם, יאזנו קנס והתחייבות גדולה אשר תשרת את האינטרס הציבורי ואת שיקולי ההרתעה.

משנאמר כל זאת, ולאחר שנשקלו כל השיקולים הרלוונטיים אשר צוינו לעיל, תוך עריכת איזון בין רכיבי הענישה השונים, אני מטיל על הנאשם את העונשים הבאים:

1. אני מורה על חידוש עונש המאסר המותנה בן 6 חודשים שהוטל על הנאשם בתיק 5896-07-13 בגזר דין מיום 03.01.16 בשנתיים נוספות החל מהיום.
2. אני פוסל את הנאשם מלנהוג ו/או מלקבל ו/או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 14 חודשים בניכוי 60 ימי פסילה מנהלית שכבר רוצו. הנאשם יפקיד רישיונו במזכירות בית המשפט לא יאוחר מיום 04.04.21 שעה 12:00 ויקבל אסמכתא מתאימה כנגד ההפקדה.
3. אני פוסל את הנאשם מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 8 חודשים על תנאי למשך 3 שנים והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור אותן עבירות שעליהן הורשע או אחת העבירות המפורטות בתוספת הראשונה או בתוספת השנייה לפקודת התעבורה [נוסח חדש], תשכ"א - 1961 ויורשע בגינה.
4. אני מטיל על הנאשם צו מבחן למשך 6 חודשים.
הוסבר לנאשם כי ככל שלא יעמוד בתנאי הצו, יכול ותוגש בקשה להפקעתו ועניינו יובא לבית המשפט לצורך דיון מחודש ברכיבי הענישה של גזר הדין.
5. מוטל על הנאשם צו של"צ בהיקף 250 שעות ע"פ התכנית שנבנתה על ידי שירות המבחן.
גם לעניין זה הוסבר לנאשם כי במידה ולא יקיים את תנאי הצו יכול ותוגש בקשה מטעם שירות המבחן להפקעתו, ובמקרה שכזה עניינו של הנאשם יוחזר לבית המשפט לצורך דיון מחודש ברכיבי הענישה של גזר הדין.
6. קנס בסך ₪ 2,000 אשר ישולם עד ולא יאוחר מיום 10/6/21.
7. הנאשם יחתום על התחייבות כספית על סך של 8,000 ₪ לפיה יתחייב במשך 3 שנים מהיום להימנע מביצוע עבירות של נהיגה בזמן פסילה, נהיגה בשכרות, סירוב למתן בדיקה, ונהיגה תחת השפעת משקאות משכרים.

המזכירות תשלח העתק מגזר דין זה אל שירות המבחן.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בחיפה תוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, כ"ו אדר תשפ"א, 10 מרץ 2021, במעמד הנוכחים.